

24 år med SFO på Skæring Skole

Karen Laursen, der i 24 år var SFO-leder på Skæring Skole, har skrevet denne artikel om opstart og udviklingen af skolefritidsordningen.

Jeg er blevet spurgt, om jeg vil skrive noget om åbning af SFO til Skolens 40 års jubilæumsskrift, og det vil jeg selvfølgelig gerne.

Jeg blev ansat den 1. december 1990 som leder af skolens nye SFO. Forinden var jeg fritidshjemsleder af det sidste fritidshjem, der blev bygget i Århus i 1986, men jeg anede de politiske vinde, da de første syv SFO-er blev åbnet i 1987.

På Skæring Skole havde skoleleder Marianne Rosenholm, de to børnehaveklasseledere og nogle lærere været på besøg på andre skoler, der allerede havde en SFO-afdeling.

Skolen tog selv initiativet til at starte en SFO. Det blev først senere besluttet, at der skulle etableres en SFO på alle skoler, og fritidshjemmene blev fusioneret med SFO i 2007.

De første 24 børn blev modtaget 1. marts 1991 af tre pædagoger, to børnehaveklasseledere, skoleleder Marianne Rosenholm og mig som leder af afdelingen.

Vi havde hele sydfløjen i A-gården, som forinden var blevet renoveret med skrå vægge, ventilationsanlæg og malet i flotte varme farver. Det var tidligere klasselokaler, men vi ønskede at stedet skulle signalere fritid med en anden indretning og muligheder. Et sted, hvor alle kunne føle sig velkomne med glæde, hygge, mulighed for kreativitet og udeliv.

Vigtige indretningsting var sofaer, spil og reoler med materialer til kreativ udfoldelse. Lokalerne havde højt til loftet, så det var

*Karen Laursen
startede den 1.
marts 1991 en
SFO på Skæring
Skole med 24
børn tilmeldt.
Foto: Skæring
Skole.*

For en del år siden fik SFO-en en udrangeret togvogn stillet til rådighed. Den kostede 2.000 kroner. Foto: Skæring Skoles SFO.

oplagt at bygge hemse, hvor fire-fem børn kunne hygge. Der var fokus på venskaber.

Et køkken, hvor der kunne fremstilles et pædagogisk måltid sammen med børnene, var en del af lokaleindretningen. Et godt eftermiddagsmåltid har altid været en vigtig bestanddel i en eftermiddag, hvor hjernen og kroppen er godt brugt.

I mange år blev dette måltid lavet sammen med børnene og var gratis. Derudover var der altid kaffe på kanden til forældre, der trængte til en kop efter arbejdstid.

Skæring Skole har et kæmpestort udeareal, og det har altid været en vigtig del af børns fritidsliv at de kunne komme udenfor, få frisk luft og få sig rørt. Udenfor var der ikke brug for støjdæmpende foranstaltninger. Tværtimod. Her kunne larmes og skrives uden det generede nogen.

Udearealer og legeområdet var en udfordring for sig selv. I A-gården var faldunderlaget asfalt, og både i A-gården og nede på de store grønne arealer var der nedslidte og kedelige legeredskaber. Med få midler og stor kreativitet blev der tilført

nye udfordrende legeredskaber, hyggeområder og mulighed for bål.

Mooncars, fysisk udfoldelse og kreativitet i naturen har altid været en væsentlig del af SFO-en. Først kom der en udrangeret godstogvogn. Det blev en succes, og så kom der nok en. De var billige i indkøb og yderst holdbare. Leveringen var dog tre gange så dyr.

Det har været det hele værd, og det var en god investering. I hvilket andet materiale kan man bygge 30 m² for 2.000 kr. eksklusiv levering.

Med togvognene var der mulighed for at bruge kroppen, få frisk luft, være kreativ i togvogn eller udenfor. Ved regnvejr var det hyggeligt at sidde inde i en togvogn, spille kort og drikke en kop te. Det er dejligt at opleve, hvordan den store togvogn i dag er en oase på skolens udeareal.

Store ambitioner

Ambitionerne var store fra start, og det har de været igennem hele SFO-ens historie. Vi ville være "Byens bedste SFO" og have byens bedste pædagoger - og det lykkedes.

Hvert år ved indskrivningen til skolestart voksede antallet af indskrevne børn. Vi kunne profilere os med god pædagogik, sammenhæng i et vigtigt og godt samarbejde med børnehaveklasselederne, store udearealer og brug af alle skolens lokaler.

Igennem flere år havde vi 250-300 børn indmeldt, og med fusionen af det tidligere fritidshjem i 2007 og med 4. klasse som en del af SFO var der indmeldt 450 dejlige børn. Børnetallet på skolen voksede - fra to børnehaveklasser til fire børnehaveklasser hvert skoleår. Så der var cirka 100 børn på hver årgang.

Vi har altid været et eftertragtet praktiksted for pædagogstuderende, med rimelige krav og muligheder for at prøve egne kvalifikationer af. Vi har også været værter, når Århus Kommune skulle fremvise en nytænkende SFO. Vi har bl.a. haft gæster fra Bergen i Norge, Holland, England og Brasilien.

Et af besøgene fra Bergen resulterede i, at de ønskede, at vi kom derop og holdt kursus for deres lærere og pædagoger. Det gjorde Marianne og jeg.

Den årlige SFO-festival, hvor børnene får mulighed for at optræde for hinanden, har været en tradition næsten siden starten i 1991. Foto: Skæring Skole.

Marianne og jeg havde fra start fokus på sammenhæng i barnets liv. Vi ønskede fokus på et godt fritidstilbud før og efter undervisning på de enkelte årgange og på tværs af årgangene.

Fritidspædagogikken har altid taget afsæt i det enkelte barn og at møde barnet positivt. Desuden har målet været at bygge videre på eller udvikle barnets egne potentialer og de sociale relationer, som barnet indgår i.

Vi har altid arbejdet for, at børnene skulle lære at indgå i relationer, være gode legekammerater, være glade og stolte af sig selv.

Fra SFO-ens start var der fokus på det sunde i at bruge kroppen. Vi ønskede robuste børn, der turde bruge sig selv både fysisk og psykisk. Det skete bl.a. i legepladsindretningen med legehuse, der havde klatrevægge.

I et samarbejde med HEI tilbød vi "Idræt på Tværs". HEI havde instruktørerne til de forskellige sportsgrene. Pædagogerne var med og kendte børnene, der fik mulighed for at afprøve de forskellige sportsgrene. Det stoppede, da HEI havde svært ved

at skaffe instruktører til forløbet, og SFO manglede pædagog-timer.

Første betalte forsøgs- og udviklingsarbejde mellem undervisning og fritid var projekt "I form til læring". Et projekt med en klasse, der skulle undersøge om fysisk udfoldelse kunne fremme læring og trivsel. Der kom flere positive resultater ud af det.

Børnene blev fysisk screenet, klatrevæggen i gymnastiksalen blev etableret, og der kom en spændende rapport ud af det. Lærere og pædagoger havde et fælles kursusforløb, pædagoger var med i undervisningen og lærerne brugte flere timer på fysisk udfoldelse. Efter forsøgsperioden var der ikke timer til at etablere det i hverdagen. Vi var nok engang forud for de politiske vinde.

SFO som Idræts SFO

I 2009 blev vi certificeret, som en af Aarhus's første fire idræts-SFO'er. Et spændende projekt var gået forud for certificeringen med kursus for hele personalet i et samarbejde med SFO Sølystskole.

Forløbet satte ikke bare fokus på fysisk udfoldelse, men på vores faglighed med "Pædagogikken før aktiviteten". Hvad er det, vi vil udvikle hos børnene med de aktivitetsvalg, som vi har foretaget, og hvordan skal det praktiseres. Vi var klar til den – dengang - nye skolereform med viden om børns læring i forhold til fysisk aktivitet.

Hvert år har der været mange faste traditioner. SFO-ens fødselsdag med optog, sang og boder. Børnefester med et udklædningstema efter SFO's lukketid. Rollespil, kampen mellem det gode og det onde. SFO festival, hvor børnene er med-inddraget i forberedelse, optræden og egne boder. Overnatning enten på skolen eller et andet sted.

Åbningstider

Da SFO startede åbnede den kl. 7.30 om morgenen og var lukket i alle fri- og feriedage. Det blev politisk ændret, da behovet fra forældrene var mere åbningstid. Åbningstiden blev ændret til kl.

På et tidspunkt blev der også bygget et prinsesseslot til børnene i SFO-en. Det blev fjernet for nogle få år siden på grund af råd i træet. Foto: Skæring SFO

6.30 før undervisning og til kl. 17.00 – dog kun til kl. 16.30 om fredagen. Derudover var der åben i alle fri- og feriedage.

Det har altid været hyggeligt at komme i SFO i ferier med ro på og ture ud af huset. I ferier og fridage er det en fornøjelse, at børn er sammen på tværs af årgangene.

Samarbejde lærere og pædagoger

At pædagoger kom ind på skolen og skulle gøre en forskel i børnenes liv på skolen var en udfordring både for pædagoger og lærere. Nok mest for lærerne, da pædagogerne selv valgte at søge ind på skolen og dermed forpligtede sig til at tænke og arbejde for sammenhæng i børnenes hverdag.

Det var to kulturer med hver sit fagfokus, der skulle samarbejde, og der var myter og fordomme hos begge parter. Det tager tid at ændre en flere hundredårig skolekultur, der havde fokus på undervisning.

Der måtte fokus på hvilke kompetencer vi besidder tilsammen, udvikle fælles sprogbrug og indgå i et teamwork om klassens trivsel og læring med et positivt og anerkendende tilgang.

Da SFO startede var der noget, der hed paragraf 3 stk. 3 timer, hvor en lærer havde 3 timer i SFO og forestod en aktivitet, som børnene kunne tilmelde sig efter interesse.

Sløjdlærer Nils Søgaard var den første, der havde en flok børn med i sløjd og frembragte bl.a. høje stylder og sæbekassebiler. Desværre blev disse timer sparet væk ved en af de mange politiske nedskæringsrunder, som SFO har været igennem.

Samarbejdet med børnehaveklasselederne var etableret fra start, da børnehaveklasselederne kunne komme på fuldtid ved at være ansat med nogle timer i SFO. Hvert år var der meget fokus på og samarbejde om at modtage nye børn og deres forældre til en tryk og kvalificeret skolestart.

Der har igennem årene været forskellige tilløb til mere samarbejde og pædagogers deltagelse i klassen. Det store ryk kom, da SFO havde så mange børn indmeldt og dermed flere pædagoger, at der blev behov for at dele klasselokale, og der kunne tilknyttes en klassepædagog til hver klasse og klassens lærere og pædagoger kunne samarbejde i et klassteam.

Pædagogernes fokus er ofte at hjælpe enkelte børn, der har det svært med koncentration eller at have mange omkring sig. Det har taget tid, og man må undres, når man tænker over, at begge faggrupper er ansat til at arbejde med børns trivsel og læring.

Stor ros til alle klassteam, som løser den fælles opgave med anerkendelse og respekt for hinandens kompetencer. Med den nye skolereform fik pædagogerne en respektfuld plads i skolens fælles opgave.

Samarbejde

Der har været sammenhæng i samarbejdet med børnehaverne med oplæg til skolestart for forældre til de ældste børn i børnehaverne. Igennem flere år var det repræsentanter fra skolen, der kom på besøg i børnehaverne, senere inviterede skolen alle kommende forældre til skolestart-introduktion.

Der er blevet udviklet mulighed for sammenhæng med overlevering af vigtige oplysninger, så skolen kunne være forberedt på modtagelse af alle børn. Samarbejdet med alle institutioner har haft fokus på tidlig indsats, der har flere år været afholdt en fælles aktivitetsdag for hele distriktets daginstitutioner og SFO på skolens grønne arealer.

Der har været fælles forældreforedrag. F.eks. har B.S. Christiansen holdt et oplæg om robuste børn. Desuden har der været fælles kursusdage for områdets pædagoger og pædagogmedhjælpere.

Hvis det pædagogiske arbejde med børn skal lykkes, skal der være et frugtbart samarbejde med barnets forældre med fælles forståelse af barnets behov og udfordringer. SFO blev etableret med eget SFO forældreråd.

Rådet var sparringspartner for pædagogiske mål og indhold i SFO. Der har altid været et super aktivt SFO-forældreråd. SFO-forældrerådet har altid været meget engageret, nytænkende og super aktive.

Rådet har været initiativtager til arbejdslørdage på det grønne areal for børn og forældre, hvor der blev fjernet ukrudt, malet og repareret legeredskaber. Der var også tid til hygge og leg.

Der blev også arrangeret skiture i en forlænget weekend fra torsdag til søndag for børn og forældre med kendte lærere og pædagoger som skiinstruktører. Første år var der 80 personer afsted, tredje år var der 250 personer afsted. Turene var en succes med masser af fysisk udfoldelse, sammenhæng for

SFO-ens bålplads er et vigtigt samlingssted for børnene, når der f.eks. hvert år tændes juletræ. Som man kan se på dette historiske billede har det ikke altid set ud som det gør i dag. Foto: Skæring Skoles SFO.

børnene med både mor, far og kendte lærere og pædagoger. Det blev desværre politisk stoppet, da børnene skulle have fri fra undervisningen i to dage. Dengang talte læring i fysisk aktivitet og sammenhængskraft i voksenrelationer ikke med.

Kampen om at få 4 klasses børn med i SFO regi.

Det var aldrig rart at vide, at børn efter 3.klasse, på 9 år skulle klare sig selv derhjemme, indtil mor eller far kom hjem.

Etablering af Skæring Legeplads var et plaster på såret, det blev flittigt brugt, indtil det blev besluttet at børn i 4. klasse hørte med i SFO, og der blev etableret en klub i Skæring.

SFO forældrerådet var igangsættere for oprettelse af en forældreforening, der havde til formål at skaffe midler til legeredskaber på det grønne areal, under mottoet "Leg og læring gør klog."

Forældreforeningen holdt en kæmpestor aktivitetsdag, hvor hele Skæring blev inviteret til spændende boder, auktion af sponsorgaver, kagekonkurrence og optræden m.m. Overskuddet var et godt tilskud til legeredskaber.

Desværre måtte foreningen stoppe, da medlemmerne af bestyrelsen måtte prioritere det fra, og da det ikke var muligt at finde nye forældre til at træde ind.

Sidste tiltag var arbejdet med Generationer på tværs. At ældre kunne være frivillige i SFO. Dette gav inspiration til videreudvikling for Århus Kommune og Ældre Sagen.

SFO forældreråd blev en del af skolebestyrelsen, og skolebestyrelsen har nu både undervisning og fritid som en fælles opgave, det drejer sig om sammenhæng.

Stor tak til alle forældre for jeres engagement i børnenes liv. Uanset hvilken alder jeres børn har, så har de brug for jeres interesse og støtte.

Det aldrig svigtende personale

Den største ros skal lyde til de altid faglige, nytænkende, kreative og engagerede pædagoger. Det er utroligt, hvad de har lavet af projekter, trøstet, udfordret og løst af konflikter.

Deres børnesyn har altid været at drage omsorg for børnene med anerkendelse, empati, rummelighed og udfordre børnene

både personligt og socialt med sjove og fællesskabsudviklende projekter. De har klaret rigtig mange forandringer og været utrolig omstillingsparate. Bedre pædagoger findes ikke.

Ingen organisation uden en visionær og modig ledelse, der løser den politiske opgave med lokale muligheder, favner alle personalegrupper og har øje for den enkeltes potentialer og gør brug af dem. Medinddragelse sikrer en god arbejdsplads. Jeg har altid været stolt af skolens ledelsesteam.

Stor tak til jer alle, for mine 23 år på Skæring Skole. Pas godt på børnene, deres forældre, jer selv og hinanden.

Karen Laursen